

Ewolucja prawa do samoobrony. Studium prawnomiędzynarodowe.

Streszczenie

Rozprawa przedstawia ewolucję prawa do samoobrony w kontekście zachodzących przemian na arenie międzynarodowej. Normatywne ramy tego prawa zostały ukształtowane pod wpływem państwowocentrycznej wizji stosunków międzynarodowych i jednoznacznie postrzeganej natury zagrożeń. Wpisane w treść artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych przesłanki, które wyznaczają zakres i wskazują okoliczności podejmowania działań w samoobronie, skonstruowano w taki sposób, aby zapewnić państwom możliwość odpowiedniej reakcji na zagrożenia pochodzące ze strony innych państw. Z upływem lat okazało się jednak, że oprócz klasycznych konfliktów międzynarodowych, zagrożeniem dla bezpieczeństwa państw stanie się również m. in. terroryzm, posiadanie broni masowego rażenia przez nieobliczalne władze, czy nierozwiązane konflikty i spory regionalne. Na tym tle pojawiły się opinie, że zaakceptowany pod wpływem odmiennych uwarunkowań, normatywny kształt prawa do samoobrony jest obecnie niewystarczający.

Główną tezą pracy jest stwierdzenie, że normatywne ramy prawa do samoobrony funkcjonują dobrze i nie wymagają głębszej rewizji. Dla poparcia tej tezy wykazano, że społeczność międzynarodowa nie przejawia obecnie żadnego interesu w odchodzeniu od elementów, które definiują zakres i wskazują warunki prowadzenia działań obronnych. Odpowiedni stopień elastyczności ram prawa do samoobrony pozwala na ich stosowanie nie tylko w tych przypadkach, gdy, jak pierwotnie zakładano, zagrożenia dla bezpieczeństwa państw będą pochodzić od strony innych państw.

Dokonując analizy tytułowego zagadnienia, całość rozważań podzielono na pięć rozdziałów. W rozdziale pierwszym charakterystyce poddano pozycję siły zbrojnej w okresie poprzedzającym powstanie Narodów Zjednoczonych. Rozdział drugi dotyczy znaczenia prawa do samoobrony, jako wyjątku od zakazu użycia siły zbrojnej. W rozdziale trzecim omówiono problematykę przedmiotowej oraz podmiotowej strony napaści zbrojnej. Rozdział czwarty poświęcony został ograniczeniom związanym z prowadzeniem działań w samoobronie. Ostatni, piąty rozdział opracowania dotyczy konstrukcji prawa do samoobrony zbiorowej.